

ΕΛΑΦΙ

Κυριακή, 1 Δεκεμβρίου 2013

5:48 πμ

Σημασια

Ελαφι η αρχαια έλαφος

Το ελάφι είναι ζώο θηλαστικό, μηρυκαστικό, που ανήκει στην οικογένεια των ελαφιδών και στην τάξη των αρτιοδακτύλων. Είναι όμορφο, λεπτόσωμο, με κοντό καστανόχρωμο μαλακό τρίχωμα. Το κεφάλι του είναι μικρό, με ρύγχος μυτερό. Έχει μεγάλα όμορφα μάτια και λεπτά ευκίνητα πόδια. Το αρσενικό έχει στο κεφάλι του κέρατα μεγάλα με διακλαδώσεις που ανανεώνονται κάθε χρόνο και μοιάζουν με φύλλα πλατιά.

Ετυμολογια

έλαφος ό, ή το «ελάφι, λάφι», ή έλαφ ος : έκ του * el- bhos (πβ. ελλός •νεβρός, νεαρά έλαφος, «ελαφάκι», έκ του *elpos),

Εγκυλοπαιδικα

Το κοινό ελάφι, που το συναντάμε στα περισσότερα μέρη της Ευρώπης και της Μικράς Ασίας, έχει μήκος ως 2,30 μ. και ύψος ως 1,50 μ. και ζυγίζει ως 100 κιλά. Έχει σπάνια ευκινησία και τρέχει πολύ γρήγορα κάνοντας πηδήματα μέχρι 8 μέτρα. Ζει γύρω στα 40 με 50 χρόνια. Στον τόπο μας συναντιέται στον Όλυμπο, στα βουνά της Ηπείρου και σε μερικά ορεινά μέρη της Μακεδονίας. Έχει εχθρούς όλα τα αρπακτικά ζώα και τον άνθρωπο. Το μόνο όπλο για την άμυνά του είναι το γρήγορο τρέξιμό του και οι οξύτατες αισθήσεις του. Το θηλυκό του, που δεν έχει κέρατα, γεννά μια φορά το χρόνο (κάθε 10 μήνες) 1 ως 2 ελαφάκια που τα θηλάζει και τα αγαπά πολύ. Το ζευγάρι είναι τόσο αγαπημένο μεταξύ του που αν τύχει να σκοτωθεί το ένα, το άλλο είναι δυνατό να πεθάνει από λύπη και μαρασμό, έχοντας περιπλανηθεί πολλές μέρες.

Το κυνηγούν για το νοστιμότατο και ευκολοχώνευτο κρέας του, που είναι ανεκτίμητο για τους αρρώστους. Επίσης για το δέρμα του που χρησιμοποιείται για ενδύματα και κάθε λογής δερμάτινα είδη. Τα κέρατά του είναι πολύτιμα για την κατασκευή λαβών διάφορων αντικειμένων (πιρουινών, μαχαιριών, μπαστουινών κλπ.) καθώς και για κόλλα και ζελατίνα. Παλιότερα αποτελούσαν μια απ' τις σπουδαιότερες πρώτες ύλες για την παραγωγή αμμωνίας. Σήμερα το κυνήγι του έχει απαγορευτεί, γιατί το είδος σπανίζει στον τόπο μας.

Το ελαφι στη λαϊκή παράδοση

Το ελάφι αναφέρεται από το λαό στα τραγούδια και τις παροιμίες του (για την αγάπη της μάνας ελαφίνας στα μικρά της, για την ομορφιά και αθώα γλυκύτητα των ματιών τους καθώς και το λεπτό ευλύγιστο σώμα τους, ώστε μια όμορφη γυναίκα να τη λένε «ελαφίνα».

Επίσης και στη μυθολογία αναφέρεται σε σχέση με τη θεά Άρτεμη, θεά του κυνηγιού. Όλα αυτά δείχνουν πως το ελάφι είναι αγαπημένο ζώο του λαού από παλιά.

Αλλά και η ταχύτητα του ελαφίου αποτελεί κυριο χαρακτηριστικό του ελαφίου. Το ελάφι μόνο με τα αγρίμια (αγριαοκατσικα, τους αιγάγρου ή κρι-κρι) μπορεί να συγκριθεί. Ο Διγενής :
Στο βίτσισμα έπιανε πουλιά, στο πέταγμα γεράκια.
Στο γλάκιο και στο πήδημα τα **λάφια** και τ' αγρίμια.

Παράγωγα

Όνομα μηνός [βλ έλλ. Έλαφηβολιών, -ώνος,ο ·ένατος μηνας του άττικου έτους),

Παροιμιες

Συνώνυμα - Συγγενικά

Μουνιάκ

Δάμα / Πλατώνι

Τσιτάλι

Άλκη

Μεγάλο ελάφι

Τάρανδος

Πουντού

Ζαρκάδι

Αναφορές

1

[2] δένδρον δ' ούδέν ένην, θηρία δέ παντοία, πλειστοι όνοι άγριοι, πολλαί δέ στρουθοί αί μεγάλοι: ένησαν δέ και ώτίδες και **δορκάδες**: ταυτα δέ τὰ θηρία οί ίππεις ένίστε έδίωκον. και οί μέν όνοι, έπί τισ διώκοι, προδραμόντες έστασαν: πολυ γάρ τών ίππων έτρεχον θάττον: και πάλιν,

ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἵπποι, ταῦτόν ἐποίουν, καὶ οὐκ ἦν λαβεῖν, εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἵππεῖς θηρῶεν διαδεχόμενοι. τὰ δὲ κρέα τῶν ἀλισκομένων ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δέ. [3] στρουθὸν δὲ οὐδεὶς ἔλαβεν: οἱ δὲ διώξαντες τῶν ἵππέων ταχὺ ἐπαύοντο: πολὺ γὰρ ἀπέσπα φεύγουσα, τοῖς μὲν ποσὶ δρόμῳ, ταῖς δὲ πτέρυξιν αἴρουσα, ὥσπερ ἰστίῳ χρωμένη. τὰς δὲ ὀτίδας ἄν τις ταχὺ ἀνιστῆ ἔστι λαμβάνειν: πέτονται γὰρ βραχὺ ὥσπερ πέρδικες καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι.

ΞΕΝΟΦΩΝ - ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ - 1.5

2

Το οραμα του Αγίου Ευσταθίου

Η ιστορία λέει ότι ο Άγιος Ευστάθιος, αρχικά λεγονταν Πλακιδας, ότι ενώ ήταν σε κυνήγι είδε ένα ελάφι με ένα σταυρό αναμεσα στα κέρατα του και ασπάστηκε τον Χριστιανισμό βαπτισθεις Ευστάθιος. Ευστάθιος απο το ιστημι, στεκομαι και το το ευ=καλα Τωρα βεβαια αν ειδε ολα οσα δειχνει ο επιπεδος αυτος πινακας του 1395 του Πιζανέλλο, μάλλον ο μακαριτης Ευστάθιος ή τα ειχε τσουξει ή δεν ειχε και τωση διανοητικη ευστάθεια, δεν στεκονταν δηλαδη στα καλά του.

Αλλουνου το ονειρο και αλλουνου το θαυμα

Ενα διασημοτατο χωνευτικό γερμανικό ποτο.

Οι φάμπρικα αυτή εχει βγάλει τα κερατά της συμβολο τα κερατα του ελαφιου !

3

ΟΝΕΙΡΟΚΡΙΤΙΚΑ

30.45. Αν δεις πως κυνηγάς ελάφια, φόβο σημαίνει.

30.46. Αν δεις πως τρως ελαφίσιο κρέας, καλό.

30.47. Αν δεις πως έπιασες ελάφι, κέρδος.

Αλλά και

*είδον γὰρ βαλιὰν ἔλαφον λύκου αἴμονι χαλᾶ
σφαζομέναν, ἀπ' ἐμῶν γονάτων σπασθεῖσαν ἀνοίκτως.
καὶ τόδε δεῖμά μοι*

Γιατι είδα ένα πιτσιλωτό ελάφι παραμορφωμένο από τα ματοβαμένα δόντια ενός λύκου, αποσπασμένο ανελλήτητα από τα γονατά μου με τη βία, . Και αυτό υπερβολικά με φοβίζει
Ευρυπιδης -Εκάβη - 90

4

Ελαφι ως φαγητο

15 *αυο παλληκαρι ας τρέξουνε, φαγι να κυνηγήσουν.
Πιάνουν αλάφια, ψήνουν τα, στα παλληκάρια δένουν.
Σάν τὰ λιοντάρια πολεμοῦν μιὰ μέρα καὶ μιὰ νύχτα·
Σκοτώνουν Τούρκους ἄμετρος, σκορπίζουνε τοὺς Τούρκους,
Κι' ὁ Καζαβέρνης γύριζε τὸ βράχο τραγουδῶντας.*

5

Ελαφάκι σου λέει ο άλλος

6

Μπερδέματα άντεραστῶν

Άλλοι μπερδεύουν τα μπουττιά τους κι άλλοι τα κερατά τους

Ποίηση

1

Ο ΖΗΔΡΟΣ

Few. I, §8. Ζαμπ. 704. 139. 1750. ΘΕΣΣΑΛΙΑ.

Ὁ Ζήδρος κάνει τη χαρά, χαρά για τότε γιό του,
Κι ἐκάλεσε την κλεφτουρία, τα δώδεκα πρωτάτα,
Το Λάπα δεν ἐκάλεσε, το μαύρο ψυχοπαίδι.
"Ὅλοι παγαίνουν κέρασμα κριάρια μέ κουδουνια,
Κι' ὁ Λάπας πάγ' ἀκάλεστος μέ ζωντανόν **αλάφι**,
Στ' ἀσήμι και στο μάλαμα και στο μαργαριτάρι.
Κάνεις δέν τον ἐλόγιασεν ἀπό τους καλεστάδες,
Τονε λογιάζ' ἡ Ζήδραινα ἀπό τό παραθύρι
Καλῶς τό Λάπα πώρχεται μ' **αλάφι** στολισμένο,
στρώστε τοῦ Λάπα στον ὄντα, τοῦ Τρίτσα στην κρεββάτα,
στρώστε καί των παλληκαριῶν ἀπ' ὄλα τά πρωτάτα." —

Τραγούδι

Η ΛΑΦΙΝΑ

Δημοτικό μελοποιημένο

Γνωστο από την κατάληξη του τελευταίου στίχου που εμεινε παροιμιώδης.

Όλα τα **λάφια** βόσκουνε όλα δροσολογιούνται
Μα μια **λαφίνα** ταπεινή δεν πάει μαζί με τ' άλλα
Μόνο στ' απόσκια περπατεί, τ' απόζερβα αγναντεύει
Κι όπου βρει γάργαρο νερό θολώνει το και πίνει

Κι ο ήλιος την ερώτησε κι ο ήλιος τη ρωτάει
Γιατί **λαφίνα** ταπεινή δεν πας κοντά με τ' άλλα
Μόνο στ' απόσκια περπατείς τα απόζερβα αγναντεύεις
Κι όπου βρεις γάργαρο νερό θολώνεις το και πίνεις

Ήλιε μου Σα με ρώτησες θα σου το μολογήσω
Δώδεκα χρόνους έκαμα μόνη χωρίς **ελάφι**
Δώδεκα χρόνους ήλιε μου στείρα χωρίς **ελάφι**
Κι από τους δώδεκα κι ομπρός εγέννησα **λαφάκι**.

Και σαν εβγήκε ο βασιλιάς να **λαφοκυνηγήσει**
Το βρίσκει μοσχανάθρεφτο και το διπλοσκοτώνει
Γι αυτό στ' απόσκια περπατώ τ' απόζερβα αγναντεύω
Κι όπου βρω γάργαρο νερό θολώνω το και πίνω

Κι ο ήλιος τότε δάκρυσε και τα βουνά ριγήσαν
Και το φεγγάρι έσβησε ν' ακούσει το **ελάφι**
Κι οι λαγκαδιές κι οι ρεματιές μαζί του αναστενάξαν
Κλάψε με, μάνα κλάψε με, με ήλιο με φεγγάρι.

Ο ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

Παραδοσιακό

Για ιδέστε τον αμάραντο
σε τι βουνό φυτρώνει
φυτρώνει μες στα δύσβατα.
στις πέτρες στα λιθάρια
Ποτέ του δε ποτίζεται
και δε κορφολογιέται
τον τρών'τα **λάφια** και ψοφούν.
τ'αγρίμια κι ημερεύουν
1/12/2013